

МІЖНАРОДНИЙ ФЕСТИВАЛЬНИЙ РУХ У ФОРМУВАННІ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОГО СЕРЕДОВИЩА УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ МІЖНАРОДНИХ МУЗИЧНИХ ФЕСТИВАЛІВ "КІЇВСЬКІ ЛІТНІ МУЗИЧНІ ВЕЧОРИ" ТА "ВІРТУОЗИ ПЛАНЕТИ")

Анотація. У статті проаналізовано особливості конкурсного і фестивального міжнародних рухів. Досліджено еволюцію мистецьких проєктів — міжнародних музичних фестивалів "Київські літні музичні вечори" та "Віртуози планети". Запропоновано поняття "конектор конкурсного і фестивального рухів". Доведено вплив цих фестивалів на формування мистецького середовища Києва.

Ключові слова: музичний фестиваль, міжнародний конкурсний рух, міжнародний фестивальний рух, мистецький проєкт, мистецьке середовище, конектор міжнародних рухів.

Аннотація. В статье проанализированы особенности конкурсного и фестивального международных движений. Прослежена эволюция творческих проєктов — международных музыкальных фестивалей "Киевские летние музыкальные вечера" и "Виртуозы планеты". Предложено понятие "конектор конкурсного и фес-

тивального движений". Доказано влияние этих фестивалей на формирование национальной художественной среды Киева.

Ключевые слова: музыкальный фестиваль, международное конкурсное движение, международное фестивальное движение, художественный проєкт, художественная среда, конектор международных движений.

Summary. The features of competitive and festival worldwide movements are compared in the article. It traces an evolution of International music festivals "Kyiv Summer Music Evenings" and "Virtuosos of Planet" art projects. Introduced the concept "competitive and festival movement's connector". An impact of Kyiv music festivals on formation of Kyiv artistic environment is proved.

Key words: music festival, worldwide competitive movement, worldwide festival movement, art project, artistic environment, international movement's connector.

Актуальність проблематики. Особливими першоджерелами впливу на музично-культурне середовище є різні музично-творчі акції, серед яких помітно вирізняються музичні фестивалі. Саме вони виявляють справжню "живу історію" музичної культури — безпосередність музичного життя, тому водночас є складним предметом для наукового вивчення та визначення.

Фестивальна традиція має давню історію, що пов'язана з раннім етапом традиційного суспільства, яка згодом унаслідок тривалої еволюції отримує форму культурно-мистецького явища найрізноманітніших видів і спрямувань. Фестиваль — французьке слово (франц. festival – свято), яке походить від лат. festivus — веселий, святковий і означає масове свято, що демонструє досягнення в галузі музики, театру, кіно, естради. Відомо, що спочатку виникли музичні фестивалі, що зародилися у Великій Британії (Лондон, 1709) й були пов'язані з церковною музикою. З другої половини XVIII ст. музичні фестивалі проводилися в багатьох країнах Центральної Європи,

переважно в Німеччині, але лише у XX ст. поширилися як міжнародні мистецькі форуми. В Україні фестивальний рух активізується, починаючи з 1990-х років, і швидко набуває рис "фестивального буму". Сприймавши незалежність як можливість підвищення позиційного рівня, фактично всі міста України залучилися до "змагання" за найбільшу кількість фестивалів та їхню "міжнародність". Але, як зауважує С. Зуєв, на цьому етапі важливу роль в організації форумів відіграє принцип атракціону, застосування якого спрямоване на залучення широкої аудиторії [2, 11].

Ступінь дослідженості. Серед зарубіжних дослідників феномену фестивалю слід назвати П. Паві, який визначає специфіку фестивалю як унікального комунікативного каналу. Досліджуючи фестиваль у контексті теорії свята, К. Жигульський виокремлює його суттєву ознаку — "штучний замітник свята", а Ж. Боже-Гарньє та Ж. Шабо вказують на виконання фестивалем функцій культурного центру, здатного приваблювати численних відвідувачів і сприяти розвитку інфраструктури

культурної сфери міста. Проблеми, пов'язані з розвитком фестивального руху в Україні, вивчаються вітчизняними мистецтвознавцями та культурологами, про що свідчать результати досліджень, опубліковані в наукових і періодичних виданнях (Г. Ганзбург, О. Дьячкова, О. Зінкевич, А. Мізітова, І. Сікорська, Ю. Чекан, О. Чепалов, М. Черкашина-Губаренко та інші), на наш погляд, найбільш ґрунтовно ці проблеми розглянуто в дисертаційних дослідженнях В. Іонова [3], К. Резникової [7], М. Шведа [8], С. Зуєва [2].

Однак до сьогодні відсутні дослідження узагальнювального характеру, де було б виявлено та проаналізовано зв'язок між фестивальним і конкурсним міжнародними рухами, їх місце в культурному середовищі. *Метою* статті є дослідження значення міжнародного фестивального руху у формуванні сучасного мистецького середовища України.

Виклад основного матеріалу. На відміну від міжнародного конкурсного руху фестивальний рух не містить негативних викликів, пов'язаних з атмосферою “битви” за статус “найкращого”. Конкурентна боротьба за звання лауреатів, дипломантів, володарів призов, за медалі й грошові премії лауреатів, вигідні проекти постконкурсних концертних виступів і гастрольних поїздок переможців, усе це створює передумови для виникнення спокуси щодо застосування будь-яких засобів заради перемоги в конкурсному змаганні. Наприклад, лауреат І-ї премії Міжнародного конкурсу піаністів імені Вена Клайберна, окрім грошової винагороди в розмірі 20 тис. доларів США, отримує гарантований ангажемент післяконкурсного концертного турне із сумарним гонораром у 1 млн доларів. Такі перспективи природно спонукають використовувати будь-які, зокрема, й не завжди чесні прийоми боротьби не тільки конкурсантів, а й їхніх батьків, викладачів, більше того — виникає протистояння між регіональними й національними виконавськими школами, політичними течіями тощо. Історія міжнародного конкурсного руху містить непоодинокі випадки скандалів, пов'язаних з очевидно несправедливим визначенням переможців конкурсу, із заангажованими рішеннями членів журі, а також впливом на голосу-

вання адмінресурсу організаторів конкурсу.

Святкова атмосфера музичних фестивалів суттєво відрізняється від напруженої атмосфери конкурсного протистояння. Це підтверджує проведене нами соціологічне дослідження: на запитання “Де легше грати — на конкурсі чи на фестивалі?”, поставлене лауреатам міжнародних конкурсів, які виступили на фестивалях “Віртуози планети” та “Київські літні музичні вечори”, 90 відсотків (18 з 20) музикантів давали відповіді на кшталт: “На фестивалі почуваєшся вільніше”, 10 відсотків (2) — “Це те саме” і жоден не визнав міжнародні конкурси за такі, на котрих виступати легше, ніж на музичних фестивалях.

З іншого боку, конкурентна боротьба спонукає учасників музичних конкурсів до виступів з більшою самовіддачею, емоційною наснаженістю, що впливає на позитивний контакт із публікою. Можна констатувати той факт, що глядацька та слухацька аудиторії завжди спостерігають з більшою зацікавленістю за перебігом саме конкурсної боротьби у визначенні лідерів перегонів, ніж за плином музичного фестивалю. На концертах переможців міжнародних музичних конкурсів завжди аншлаг, і концертні зали зазвичай не в змозі прийняти всіх бажаючих.

Можна визначити як головну відмінність цих двох найвпливовіших у формуванні музично-мистецького середовища магістральних течій — конкурсного й фестивального рухів — їх цілепокладання: завданням міжнародного музичного конкурсного руху є насамперед виявлення й популяризація найкращих виконавців, в той час як фестивальний рух передусім пропагує видатні явища в музичній творчості, до того ж як у сучасній, так і традиційній, як у композиторській, так і у виконавській. Але обидві течії об'єднує благородна місія — перетворювати на краще мистецьке середовище міста, держави, континенту, світу. У науковій літературі поняття “середовище” визначають як сукупність умов (природних, суспільних, соціально-побутових і духовних), в яких відбувається діяльність людини; як середовище особистості, пов'язане з нею спільністю життєвих умов, занять, матеріальних і духовних інтересів, фізичними та соціальними умовами.

Дослідники розглядають мистецьке середовище з різних боків: як явище, що або створюється митцями як суб'єктами культури і мистецтва та соціальної групи, або таке, що постає у процесі взаємодії митців із буттям; як інститут і певним чином організований процес виробництва, відображення, зберігання і споживання художніх образів, культурних цінностей. У дослідженнях з мистецтвознавства останніх десятиліть мистецьке середовище є теоретичною моделлю, інтеграційною константою.

Так, Ю. Лотман зазначав, що художник у своїх роботах повторює образ життя, властивий об'єктивній реальності. Оточуючі художника події та явища виявляються в певній матеріальній моделі, системі відносин [5, 318—319].

Л. Крупеніна так визначає мистецьке середовище міста: *“це структура взаємодій (передусім соціальних) представників різних видів мистецтва, критиків, інтелігенції, меценатів з приводу мистецтва, яка склалася в міському культурному просторі”* [4].

Спрощене, проте зрозуміле пересічній особі тлумачення терміна “мистецьке середовище” можна знайти в мережі Інтернет. Так, “Вікіпедія — вільна енциклопедія” надає таке визначення: *“Мистецьке середовище — широке поняття, що характеризує всю сукупність властивих даному суспільству культурних цінностей, звичаїв і звичок”*. Зарубіжні сайти дають і такі версії визначення: *“культура, що оточує тебе”, “те, що має глибокий вплив на окрему націю, установу, особистість”*.

Множинність визначень і тлумачень терміна “мистецьке середовище” свідчить про те, що його необхідно розглядати як комплексне поняття, як широкий мистецький простір з пам'яттю людського загалу в системі різноманітних образно-знакових координат: *художніх текстів, знаків, символів, звуків тощо*. Таким чином, на наш погляд, можна зробити висновок: *залежно від конкретних потреб і об'єктивних умов, що складаються історично, людина засвоює відповідний текст і звертається в процесі творчої діяльності до тих чи тих еталонних моделей культурного середовища, споживаючи й перетворюючи їх*.

Дослідження фестивалю як феномену культури виявляє його первинний зв'язок із культурним середовищем міста. Водночас фестиваль — це знак і однією з головних ознак фестивалю як семіотичного утворення є специфічний комунікативний канал, в межах якого відбуваються процеси ідентифікації людини, зокрема й за територіальною ознакою [2]. Простір фестивалю утворюється за принципом сакрального кола: публіка, що потрапляє до нього, набуває статусу “справжніх поціновувачів мистецтва”. Місто-організатор фестивалю декларується як унікальний епіцентр мистецьких подій, що приваблює до себе публіку з інших міст і навіть країн. Важливою функцією, що покладається на сучасні фестивалі, є “прорив” українського мистецтва до європейської й далі — до світової культури. “Усуваються” кордони й налагоджуються культурні зв'язки з іншими країнами. У цьому діалозі українська культура отримує можливість самоідентифікації, завдяки чому вирішується нагальна проблема незалежної держави. Отже, виконуючи функції “свята”, “культурної просвіти” міста, фестиваль одночасно стає репрезентатором міста в Україні та за кордоном.

Межі цього дослідження дають змогу розглянути лише два мистецькі проекти, котрі постійно демонструють зростання інтересу до них київського культурно-мистецького середовища в останньому десятилітті й започатковані та проводяться на базі Київського інституту музики ім. Р. М. Глієра — найстарішого культурного музично-освітнього закладу професійної музичної освіти — *Міжнародні музичні фестивалі “Київські літні музичні вечори” й “Віртуози планети”*.

Ініціаторами цих унікальних у певному сенсі проектів є співробітники Київського інституту музики ім. Р. М. Глієра, бо дирекція Міжнародного конкурсу молодих піаністів пам'яті Володимира Горовиця фактично теж репрезентована ними, а також Міжнародний благодійний фонд конкурсу Володимира Горовиця (Генеральний директор конкурсу і Президент фонду — Заслужений діяч мистецтв України, проректор Київського інституту музики ім. Р. М. Глієра й непересічна

творча особистість Юрій Зільберман). Створені ними творчі заходи постійно залучають значну кількість активних учасників, організаторів, музикантів-виконавців, які починають свій творчий шлях, а також тих, що вже досягли світового визнання в галузі музичної культури.

Щорічний *“Міжнародний музичний фестиваль “Київські літні музичні вечори”*, заснований 1998 р. за ініціативою Міжнародного благодійного фонду конкурсу Володимира Горовиця, яку підтримала Київська міська державна адміністрація, — мистецький проект, що набув широкої популярності серед киян і гостей столиці України. Фестиваль наслідує європейську традицію проведення концертів на відкритих сценічних майданчиках. З часу його заснування концерти фестивалю відбуваються впродовж двох літніх місяців щосуботи й що неділі на Літній естраді Центрального парку культури і відпочинку столиці України — місті Києві.

Концертні програми фестивалю презентують шанувальникам музичного мистецтва твори класичних і сучасних композиторів у виконанні симфонічних, камерних, духових оркестрів, ансамблів, хорових і джазових колективів і солістів. За час існування фестивалю відбулася велика кількість концертів, у яких брали участь солісти та колективи з багатьох країн світу, серед яких: Австрія, Білорусь, Вірменія, Велика Британія, Греція, Естонія, Ізраїль, Іспанія, Італія, Казахстан, Китай, Корея, Латвія, Литва, Македонія, Мексика, Нідерланди, Нова Зеландія, Норвегія, Польща, Росія, Сербія, США, Туреччина, Україна, Франція, Югославія, Японія.

Центральний парк культури і відпочинку Києва, де відбуваються концерти, був заснований ще у XVIII столітті й залишається одним із найулюбленіших місць відпочинку киян і гостей столиці. У 20-х роках ХХ ст. на літній естраді Центрального парку з просвітницькими концертами для найширших кіл мешканців міста виступали такі видатні музиканти, як Олександр Глазунов, Сергій Прокоф'єв, Володимир Горовиць, Натан Мільштейн, за участю симфонічних оркестрів під орудою Рейнгольда Глієра, Фелікса Блуменфельда, а в

50-х роках із серією кращих творів світової музичної спадщини виступав відомий диригент Натан Рахлін.

За роки існування Фестивалю в його рамках вже відбулось 332 концерти, в яких було представлено понад 700 солістів и 150 колективів із 28 країн світу. Літній фестиваль приваблює велику кількість киян — шанувальників класичної музики, а також численних туристів із різних країн світу — адже його концерти проходять у так званий мертвий сезон, коли більшість київських театрів і концертних залів закриті, а на Літній естраді широка слухачька аудиторія має можливість насолоджуватись цікавими концертними програмами філармонійного рівня. Можна погодитись із С. Зуєвим: фестиваль здатен сформувати новий регламент культурного життя, нову модель споживання мистецтва культурним середовищем [2, 14]. Якщо раніше публіка *“існувала”* в режимі концертного сезону, насиченого гастрольними подіями, то тепер — від фестивалю до фестивалю. В умовах зниження гастрольної активності фестиваль стає своєрідним ексцесом культурного життя, екстраординарним заходом. Фестивалі сприяють подоланню так званої ностальгії за святом, втілюючи надії інтелектуальної еліти щодо поліпшення стану сучасного культурного середовища. Про це свідчить поява *“синдрому очікування мистецького ексцесу”* та виникнення моди на фестивалі.

Міжнародний музичний фестиваль “Віртуози планети” — один із найцікавіших мистецьких проектів, народжених у Києві. Ідею започаткувати новий музичний фестиваль висловив під час проведення Генеральної асамблеї Всесвітньої федерації міжнародних музичних конкурсів (WFIMC) проректор з науково-методичної роботи Київського інституту музики ім. Р. М. Глієра Юрій Зільберман, який є президентом Міжнародного благодійного фонду конкурсу Володимира Горовиця та генеральним директором цього найзначнішого на території України міжнародного музичного конкурсу. Ініціативу проводити в Києві на базі конкурсу Горовиця міжнародний музичний фестиваль за участю зірок виконавського мистецтва — лауреатів виключно перших премій

і володарів Гран-прі міжнародних конкурсів, членів Всесвітньої федерації міжнародних музичних конкурсів — було схвалено.

Так народився оригінальний мистецький проект, метою якого було надати можливість подальшого творчого зростання молодим лауреатам. Фестиваль “Віртуози планети” відкрив шлях, за допомогою якого здійснюються концертні обміни між музичними конкурсами всіх країн, налагоджений регулярний гастрольний кругообіг кращих молодих виконавців, котрі досягли європейського та світового рівнів художньої майстерності, але ще не здобули світової популярності.

Для молодих українських талантів фестиваль став не черговим престижним концертним майданчиком, а тим порталом, через який вони отримали єдину реальну можливість презентувати свою творчість у світовому мистецькому середовищі й виступати з концертами в різних країнах світу. Адже не медалі та грошові премії вирішують подальшу творчу долю переможців міжнародних конкурсів. Молодих музикантів приваблює не те, що вони одержать кілька тисяч преміальних доларів, а те, що побачать світ, отримують можливість заявити про свій талант у різних країнах, на різних континентах.

У добрих традиціях Міжнародного конкурсу молодих піаністів пам'яті Володимира Горовиця — опікування творчим майбутнім своїх лауреатів. “Особливість фестивалю полягає в тому, — вважає Ю. Зільберман, — що ми, конкурс Горовиця, як член Всесвітньої федерації полегшуємо завдання нашій країні із запрошенням молодих музикантів, оскільки можемо домовитися з організаторами елітарних змагань, котрі так само є членами федерації. І виконавець приїздить сюди зовсім не за той гонорар, який йому платили б менеджери в Європі або Америці, та й в усьому світі. Чому? Тому що таке зобов'язання бере на себе конкурс. І наші теж на таких умовах вирушають за кордон” [6].

Таким чином, для українських музикантів, які здебільшого мають обмежені фінансові можливості, цей фестиваль має особливо велике значення. Завдяки фестивалю було створено дієвий механізм взаємозбагачення двох

магістральних напрямів культурного обміну в світовому мистецькому середовищі — міжнародного конкурсного та міжнародного фестивального рухів, в якому фестиваль “Віртуози планети” є конектором цих двох найважливіших течій.

Міжнародний музичний фестиваль “Віртуози планети” розпочав свою історію у вересні 2006 р. в Києві завдяки підтримці його організаторів — Міжнародного благодійного фонду конкурсу Володимира Горовиця, Київської міської державної адміністрації, Міністерства культури і туризму України — і був присвячений 50-річчю Всесвітньої федерації міжнародних музичних конкурсів. У привітанні першому фестивалю, яке міститься тепер у кожному буклеті фестивалю, президент Всесвітньої федерації Маріанна Гренвіг підкреслила значення нової ініціативи Міжнародного благодійного фонду Володимира Горовиця, “...яка є не тільки дуже важливою для кар'єри молодих артистів, але водночас стане візитівкою Міжнародного конкурсу молодих піаністів пам'яті Володимира Горовиця, Києва, Всесвітньої федерації” [10].

Відтоді фестиваль відбувається в Києві щороку (крім кризового 2009 р.) на сценах Національної філармонії України й Національного академічного театру опери і балету ім. Т. Г. Шевченка. За словами Ю. Зільбермана, фестиваль “Віртуози планети” “унікальний тим, що вперше у світовій практиці представники виконавської еліти планети, переможці найпрестижніших конкурсів світу виступають у рамках одного фестивалю”.

Форум найкращих і уславлених виконавців має широке значення, що виходить далеко за межі завдання залучення публіки задля комерційної вигоди. Високий мистецький рівень концертів фестивалю та стала періодичність їх проведення підносять на значну висоту планку вимогливості слухачів, критики, організаторів, продюсерів тощо. Фестиваль, з одного боку, сприяє активізації сучасних мистецьких процесів, їхній “включеності” у світовий глобалізований простір, а з іншого — створює реальну здатність обстоювати власні творчі інтереси на міжнародному рівні.

Перший фестиваль “Віртуози планети” від-

бувся 14—16 вересня 2006 р. Завданням його було утвердження проекту в міжнародному мистецькому просторі, чим можна пояснити широку й дещо строкату географію справді інтернаціонального складу учасників: Юкі Мануела Янке (Німеччина, скрипка), Чун Вай Чін Речел (Гонконг, лауреат 1-ї премії I-го Міжнародного конкурсу молодих піаністів пам'яті Володимира Горовиця), Олів'є Пате (Франція, кларнет), Антал Залаї (Угорщина, скрипка), Клемент Соньє (Франція, труба), Марі-Елізабет Хаккер (Німеччина, віолончель), Герберт Шух (Німеччина, фортепіано), Габор Брец (Угорщина, баритон), Ольга Микитенко (Україна, сопрано), Сергій Магера (Україна, бас-баритон), Альберто Нозе (Італія, фортепіано), Володимир Гришко (Україна, тенор) та Національний заслужений академічний симфонічний оркестр України (диригент — народний артист України, лауреат Національної премії ім. Т. Г. Шевченка Володимир Сіренко), симфонічний оркестр Національної філармонії України (диригент — народний артист України Микола Дядюра), запрошений диригент — Ігнат Солженіцин (США). Зауважимо, що учасниками вже першого фестивалю стали лауреати вельми престижних міжнародних музичних конкурсів різних спрямувань.

У концертах Другого фестивалю (27—28 вересня 2007 року) брали участь Ян Депрете (Бельгія) — лауреат 1-ї премії Міжнародного конкурсу гітаристів “Printemps de la Guitare” (“Гітарна весна”, Бельгія), Вон Вай Ін (Китай) — лауреат 1-ї премії Міжнародного конкурсу молодих піаністів пам'яті Володимира Горовиця 2007 року (Україна), Аморі Кейто (Франція) — лауреат 1-ї премії Міжнародного конкурсу скрипалів імені Родольфо Ліпцера (Італія), Олександра Грот (Російська Федерація, флейта) — лауреат 1-ї премії Міжнародного конкурсу імені Карла Нільсена (Данія), Антон Павловський (Російська Федерація) — лауреат 1-ї премії Міжнародного музичного конкурсу “Празька весна” (Чехія, віолончель), Анті Сіірала (Фінляндія) — лауреат 1-ї премії Міжнародного конкурсу піаністів у Лідсі (Велика Британія), Сергій Кудряков (Російська Федерація) — лауреат 1-ї премії Міжнародного конкурсу піаністів імені Гези

Анда (Швейцарія), Антоніо Помпа-Балді (Італія) — лауреат 1-ї премії Міжнародного конкурсу піаністів у Клівленді (США), Джи Х'юн Пак (Корея) — Лауреат 1-ї премії Міжнародного конкурсу вокалістів у Преторії (Південна Африка), Тарас Штонда (Україна) — лауреат 1-ї премії Міжнародного конкурсу Maria Callas Grand Prix (Греція, бас).

На відміну від спрощеного репертуару популярних в останні роки змішаних концертшоу “зірок” концертної естради, кожен з учасників фестивалю виконував у концерті найскладніші твори класичної музичної літератури — звучали фортепіанні концерти Бетховена, Рахманінова, Чайковського, флейтовий — Ібера, віолончельний — Сен-Санса тощо, найскладніші оперні арії — все це у супроводі двох найкращих симфонічних оркестрів України — Національного заслуженого академічного симфонічного оркестру України (диригент — народний артист України, заслужений діяч мистецтв України і Росії, лауреат Національної премії ім. Т. Г. Шевченка Володимир Сіренко) та Симфонічного оркестру Національної філармонії України (диригент — народний артист України Микола Дядюра).

У концертах Третього фестивалю (24—26 вересня 2008 р.) брали участь лауреати міжнародних конкурсів: у місті Хамамацу (Японія), у Сантандері “Paloma O'Shea” (Іспанія), ARD (Німеччина), “Citta di Porcia” (Італія), “Premio Vittorio Gui” (Італія), імені П. І. Чайковського (Російська Федерація), “Празька весна” (Чехія), імені Фріца Крейсlera (Австрія).

Але своєрідною кульмінацією в постійному “крещендо” в розвитку історії цього мистецького проекту, попри його компактність, став IV Міжнародний фестиваль “Віртуози планети”, який проводився 11—12 листопада 2010 р. в Колонному залі ім. М. В. Лисенка Національної філармонії України. Фестиваль 2010 р. отримав найгучніший резонанс у медіа-просторі, в засобах масової інформації його називали й “парад-але стилів і спрямувань” [1], й “кращі з найкращих” [4], і “крок до утвердження Києва як культурної столиці” [8]. Цього разу першими на фестивалі виступали: лауреат 1-ї премії Міжнародного конкурсу Asscoliholiday (Україна, Київ) Олек-

сандр Хрустевич (баян) і лауреат 1-ї премії Міжнародного конкурсу джазових композиторів імені Телоніуса Монка (США) Вадим Неселовський (США, фортепіано).

Для того, хто уважно спостерігав за розвитком концепції фестивалю, концерт баяніста в програмі “Віртуозів планети” не став несподіванкою. Переслідуючи основну мету проекту — познайомити слухачів з молодіжною музичною елітою, оргкомітет фестивалю охоче запрошує, як уже зазначалося, крім піаністів, виконавців інших спеціалізацій — вокалістів, гітаристів, струнників, духовиків, органістів і навіть арфістів. І все це чудово, оскільки свідчить про наявність запитів ідеалів вічного академічного мистецтва у вітчизняному культурному середовищі. Ще одне важливе завдання фестивалю — показати киянам тих, хто може в майбутньому стати зіркою першої величини і кого вони, можливо, ніколи в житті більше не почують й не побачать, хіба що по телебаченню.

Участь у фестивалі академічного мистецтва Вадима Неселовського, американського майстра джазового піанізму, довела, що фахове мистецтво не має цехових і жанрових обмежень. Так, у програмі концерту, що містила композиції Ф. Хаббарда й самого В. Неселовського, цілком природно сприймалися публікою імпровізації автора на теми Інвенції соль мінора Йоганна Себастьяна Баха та Мазурки ля

мінора Фредеріка Шопена. Критика так оцінила майстерність колишнього одесита: “справжній ас в частині стильового маневрування між класикою та джазом” [4].

Висновки. За визнанням міжнародних експертів, концерти кожного фестивалю “Віртуози планети” є однією із найбільш значущих культурних подій в Україні, й у цьому полягає головний аспект значення цього проекту: в мистецькому середовищі він виконує функції своєрідного *конектора конкурсного та фестивального міжнародних рухів*. Адже, як слушно зазначали критики в мережі Інтернет, у цій глобальній структурі з добре налагодженою внутрішньою комунікацією організовано “конкурс конкурсів” — те, чим, по суті, і є фестиваль “Віртуози планети”.

Отже, міжнародні фестивалі в умовах сьогодення визначають напрями розвитку мистецтва та формують нові ідеї, творять особливий механізм регулювання та коригування естетичних смаків, перевіряють практикою новації. Такі їх функції пояснюються тим, що міжнародний музичний фестиваль акумулює в собі всі сегменти структури сьогоденного музичного життя (композиторів, спеціалізованих виконавців, критиків, продюсерів, менеджерів), створюючи їх тісну творчу взаємодію, результатом якої стає формування нового мистецького середовища, а також утворення нового мистецького продукту.

Література:

1. Дьячкова Е. Парад-алле виртуозов. Две встречи в Киеве с героями IV Международного музыкального фестиваля / Елена Дьячкова // День. — 2010. — 1 декабря.
2. Зуев С. Сучасний культурний простір та семіотика музичного фестивалю (на матеріалах Харкова) : автореф. ... канд. мистецтвознавства: 26. 00. 01 / Зуев Сергій Павлович. — Харків, 2007. — 20 с.
3. Іонов В. Історіографія як основа наукової інтерпретації сучасної української музичної культури : дис. ... канд. мистецтвознавства: 26. 00. 01 / Іонов Володимир Ілліч. — Одеса, 2010. — 200 с.
4. Крупеніна Л. Творча спілка як культуруотворюючий чинник міського середовища (на матеріалі діяльності Товариства південноросійських художників в Одесі на межі XIX–XX століть) / Крупеніна Лідія Валеріївна. : Дис. ... канд. культурології: 26.00.01 / Таврійський національний ун-т ім. В. І. Вернадського. — Сімферополь, 2009. — 185 с.
5. Лотман Ю. Об искусстве / Ю.М.Лотман. — С.-Пб.: Искусство-СПБ, 2000. — 704 с.
6. Морозова Л. Київляне виртуозно провели время / Любовь Морозова // Коммерсантъ. — 2010. — 15 ноября.
7. Резникова Е. Фестиваль искусств как синтетическое художественное пространство: дис. ... канд. искусствоведения / Резникова Екатерина Ильинична. — СПб., РГБ ОД.61.07-17/78. — 219 с.
8. Швед М. Тенденції розвитку міжнародних фестивалів сучасної музики на новому етапі (1990–2005 рр.) : автореф. дис. ... 26.00.01 канд. мистецтвознавства: 26. 00. 01 / М. Б. Швед. — Львів, 2006. — 19 с.
9. Яновська Л. Фестиваль “Віртуози планети” – крок до утвердження Києва як культурної столиці / Людмила Яновська // Урядовий кур’єр. — К., 2010. — 18 листопада.
10. Інтернет-ресурс: <http://www.horowitzv.org/ukr-home/projects/10.html>